

Turun lukutaitostrategia 2030

Projektipäällikkö Tarumaija Aalto
Turun lukutaitostrategia 2030 -hanke
tarumaija.aalto@turku.fi

Kuva: Turun kaupunki, Heikki Räisänen

Katsaus lukutaidon tilaan

- 4.-luokkalaisista tyydyttävän lukutaidon tason alapuolella 16 %. (PIRLS 2021).
- Kaikista 9. luokkalaisista 21,4% arjen tilanteisiin riittämätön lukutaito, ensimmäisen polven maahanmuuttajilla 62% heikko lukutaito (PISA 2022).
- Yliopisto-opiskelijoista 37% selviytyy heikosti tai tyydyttävästi kandidaatintyöstään, ammattikorkeakouluissa vastaava luku on 62% (Kansallinen lukutaitostrategia).
- Työikäisistä aikuisista 11% on riittämätön lukutaito (PIAAC 2012)
- Jopa 14% suomalaisista hyötyisi selkokielestä (Kansallinen lukutaitostrategia).
 - Arviolta 5–10 %:lla väestöstä on lukivaikeus.

Lukutaidon suoritusastot (PISA 2022)

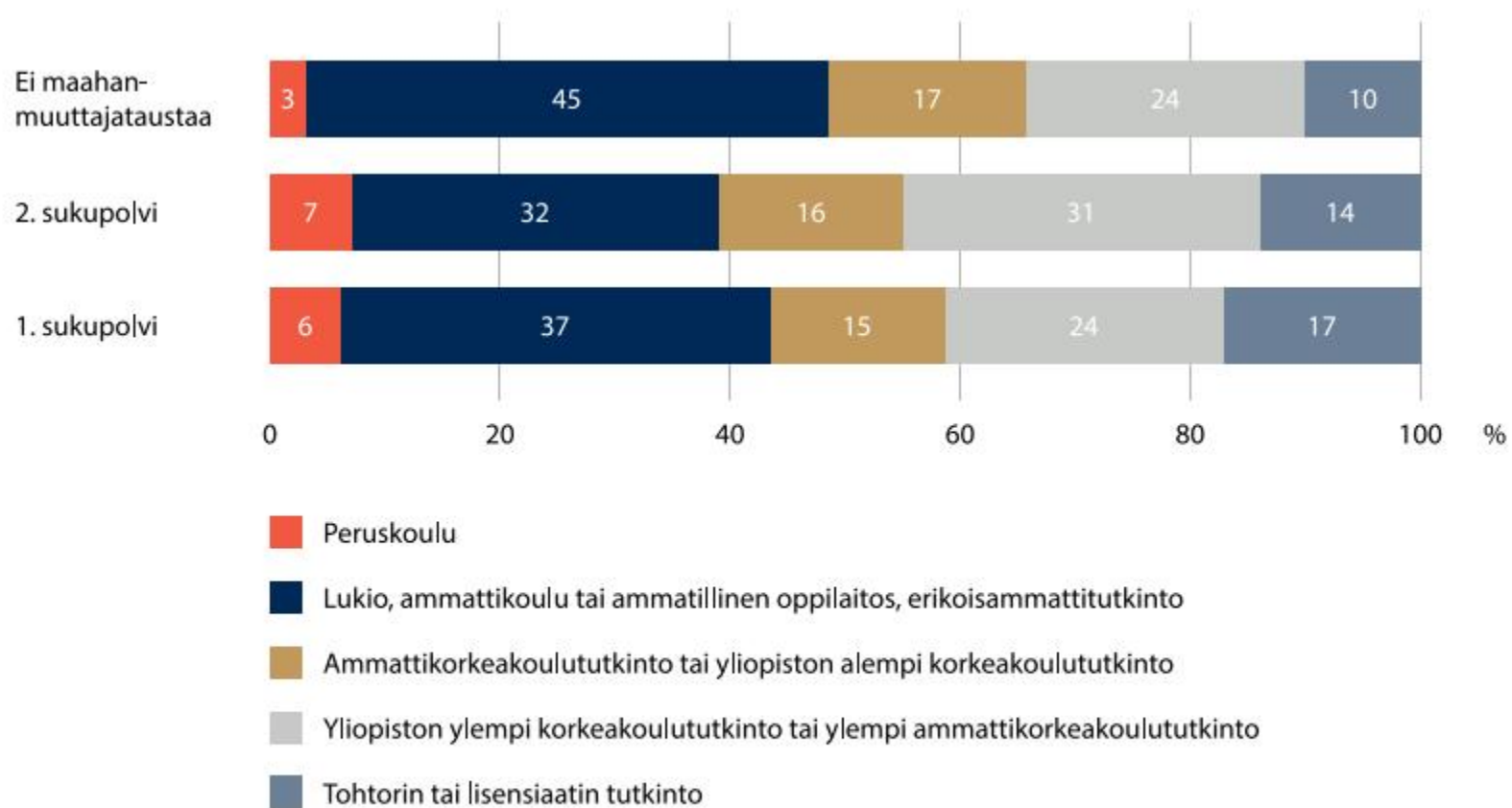
Taulukko 3.2 Oppilaiden prosenttiosuudet lukutaidon eri suoritusasteilla maahanmuuttajataustan mukaan

Suoritusaste	Ei maahanmuuttajataustaa	2. sukupolvi	1. sukupolvi
Taso 6 Huippulukutaito	1,3	0,6	0,0
Taso 5 Erinomainen lukutaito	8,2	2,5	0,9
Taso 4 Hyvä lukutaito	21,8	9,5	5,4
Taso 3 Tyydyttävä lukutaito	28,0	20,8	11,5
Taso 2 Välttävä lukutaito	22,4	27,5	21,4
Alle tason 2 Heikko lukutaito	18,2	39,1	60,8

Opiskelu,
työelämä

PISA 2022: Oppilaiden koulutusodotukset

Kuvio 9.7 Oppilaiden koulutusodotukset maahanmuuttajataustan mukaan

Heikon lukutaidon vaikutukset yksilölle ja yhteiskunnalle

- Köyhyyden ja osattomuuden todennäköisyys
 - Koulutus, työnhaku, sosiaaliturat, syrjäytyminen, rinnakkaisyhteiskunta, 60-80% vangeista ei osaa lukea kunnolla
- Lukutaito ja koulutus korostuu nykypäivän ja tulevaisuuden työtehtävissä
- Lukutaito on modernin yhteiskunnan perusta, demokratian ja yhteiskuntarauhan edellytys → Matkalla kohti vahvaa luokkayhteiskuntaa (lukevat ja heikosti lukevat)
- Suomessa käytetään rahaa joka vuosi n.3,5mrd euroa, kun yritetään paikata heikosta lukutaidosta johtuvia ongelmia (Turussa karkeasti 126 milj. jos Turun osuus yleensä 3,6%)

Hyvän lukutaidon vaikutukset

- Itsenäinen aikuisuus, yhteiskunnan osallisuus, mahdollisuus osallistua päätöksentekoon.
- Mahdollisuus opiskeluun ja työelämään.
- Monipuolinen sanavarasto, mielikuvitus ja sosiaaliset taidot, keinoja ja välineitä sanoittaa omia tunteitaan → Väkivallan vähentyminen.
- Parempi fyysinen ja psyykkinen terveys.
- Rentoutuminen ja rauhoittuminen, lisääntynyt keskittymiskyky.
- Ennaltaehkäisee monia yhteiskunnan ongelmia!

Turun lukutaitostrategia 2030

Kaikki ikäryhmät kattava lukutaitostrategia,

joka sisältää lasten ja nuorten lukutaito-ohjelman (Osaamisen kärkihanke, Maan Paras Oppimispolku)

Otetaan huomioon kaupungin eri palvelualueilla ja päätöksenteossa. Yhteistyö Varha, 3. sektori, työnantajat, yliopisto, AMK...

Neuvola-ikäiset:
kielen oppiminen ja kielitietoisuus, lukivalmiudet, perheen tukeminen

Vakan lukutaito-ohjelma

Perusopetuksen lukutaito-ohjelma

Apip lukutaito-ohjelma

2. asteen lukutaito-ohjelma

Kirjaston lukutaito-ohjelma

Nuoret aikuiset: opiskelu, osallisuus, vaikuttaminen, mahdollisuus työllistyä

Työikäiset: työssä oppiminen, työpaikan saaminen ja pitäminen

Seniorit: yhteydenpito, arjessa selviäminen

Hankehaku: Maahan muuttaneiden ja työllisyyden tukemisen –lukutaito-ohjelmat

Lasten ja nuorten lukutaito-ohjelma

Yhtenäinen lukutaitopolku varhaiskasvatuksesta 2. asteen loppuun

Tavoitteena varmistaa, ettei kukaan pääse vahingossa putoamaan kyidistä

Varhaiskasvatus

Rakenteet, toimintakulttuuri
Lukivalmiudet: Ryhmätuki,
yksilötuki
Ääneen lukeminen, kielellä
leikkittely
Neuvolan ja kirjaston kanssa
yhteistyö (LUKIVA)
Koulutukset
Lukemisesta viestiminen

Esiopetus

Rakenteet ja toimintakulttuuri
Lukivalmiudet: Ryhmätuki,
yksilötuki
Kirjaimiin tutustuminen,
nimeäminen
Pikkuväen taidepolku
(Kirjastokurssi)
FUNA junior
Koulutukset
Lukemisesta viestiminen

Alakoulu ja apip-toiminta

Rakenteet ja toimintakulttuuri
Elämyspolku, yhteistyö
kirjaston kanssa
Luku- ja kirjoitustaito
Ryhmätuki ja yksilötuki
FUNA 3.lk ja 6.lk
Koulutukset
Yhteissuunnittelu
Lukemisesta viestiminen

Yläkoulu

Rakenteet ja toimintakulttuuri
Elämyspolku, yhteistyö
kirjaston kanssa
Kriittinen lukutaito
Ryhmätuki ja yksilötuki
Koulutukset
Lukemisesta viestiminen

2. aste

Rakenteet ja toimintakulttuuri
Aloittavien opiskelijoiden
digilukiseulat
Lukio: Eläytyvä lukeminen
Kirjasto
TAI: Lukemisen ja
kirjoittamisen korostaminen
Ryhmätuki: strategiaopetuksen
jatkumo
Yksilötuki
Koulutukset
Lukemisesta viestiminen

25-26 tavoitteena laajentaa lukutaito-ohjelmia: työllisyyden tukemisen ja maahan
muuttaneiden lukutaito-ohjelmat (OPH-hankehaku meneillään)

Mitä Turussa tehdään lukutaidon hyväksi?

Varhaiskasvatus

- Vasu: lukuhetket, kielen kehityksen tukeminen
- Lukeminen osana pedagogisia toimintasuunnitelmia
- FUNA-junior -pilotointi
- Lorut ja riimit arkeen
- Koulutuksia ml. avoin varhaiskasvatus

Perusopetus

- Lukutaito-teema: Lukutunnit ja -välitunnit, lukuvaarit ja -mummit, lukupiirit/kerhot, lukemisen vuosikello, MAI-lukukampanja, kirjankierrätyspäivä, aikuisen malli yms.
- Koulutusta (Veso, Kietu-opettajat, monikielinen henkilökunta, suunnatut koulutukset)
- Vanhempainillat
- FUNA-arvioinnit 3. ja 6. luokalla
- VALMOjen lukulumo

Aamu- ja iltapäivätoiminta

- Koulutusta
- 7 yksikön omat lukupilotit
- Kirjastoauton aikataulut

TAI

- Lukudiplomi-valinnaiskurssi yhteistyössä kaupunginkirjaston kanssa (myös S2)
- Digilukiseulan pilotointi

Lukiot

- lukupiirit (opintopisteitä: PML, Kattan, Kerttuli; harrastuksena TSYK)
- Kirjallisuutta ja kulttuuria - opintojakso (PML)
- kirjallisuudiplomi (Klasu)
- kirjameskurssi (Klasu)
- 10-minuuttiset lukuhetket joka päivä (Luostis)

Kirjasto

- Yhteistyö koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa tiivistä.
- Uusi informaattikko perusopetuksen tueksi haussa
- Tiedostetaan elämyspolun haasteita
- Kirjastoautot väistöilakouluihin, apip-toiminta

Lähteet:

- [10 faktaa lukemisesta 2020 – Lukukeskus](#)
- [Kansallinen lukutaitostrategia 2030 | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)
- [PISA 2022 - OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö](#)
- [Tukea tasa-arvoiselle koulutielle: Maahanmuuttajataustaisten nuorten osaaminen PISA 2022 -tutkimuksessa](#)
- [Kansainvälinen lasten lukutaitotutkimus PIRLS — Koulutuksen tutkimuslaitos \(jyu.fi\)](#)
- [Kansainvälinen aikuisten taitotutkimus PIAAC — Koulutuksen tutkimuslaitos \(jyu.fi\)](#)
- [The-Economic-Social-Cost-of-Illiteracy-2022.pdf \(worldliteracyfoundation.org\)](#) – arviot heikon lukutaidon kustannuksista
- [Can Reading Improve Children’s Mental Health? - World Literacy Foundation](#)
- [The Mental Health Benefits of Literacy | Psychology Today](#)
- When Children Are Not Read to at Home: The Million Word Gap. <https://doi.org/10.1097/DBP.0000000000000657>
- [Kirjoja lukenut teini osaa jopa 70 000 sanaa – Nuori, joka ei lue, 15 000 sanaa | Yle](#)
- [Failing Grade: Literacy in America - The Policy Circle](#) **Mielenkiintoinen TEDtalk, miten lukutaidottomuus liittyy rikollisuuteen**

